

"... ותלך לדרוש את ה' "

1. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נג/א

אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן.

1א. נועם אלימלך קדושים

ולכאורה יש להבין וכי היה הלל מתפאר עצמו כך אך נראה כוונת הדברים בעזה"י דהנה האדם הוא כלא ואין נחשב ובלתי אפשר שיאמר אדם על עצמו אני שהוא משמע דבר חשוב וממש והאדם כאין נחשב אם לא כשאדם ממשיך על עצמו קדושת הבורא ברוך הוא ומשרה שכינתו הקדושה עליו הנקראת אני כידוע אז האדם הזה נקרא בשם אני מחמת השכינה השורה עליו.

2. מוהרי"ץ חיות, תורת הנביאים (כל ספרי מוהרי"ץ חיות עמ' שלה)

... וכשמצה מר רב שמואל בן חפני ז"ל, וכיוצא בו, שאמרו שאין המראות הללו נראות אלא לנביאים, ולא נעשה נסים כאלו אלא לנביאים לבד, ומכחישים בכל מעשה שנאמר שנעשה גם לצדיקים... לא יקבלו דברים ככתבם של חז"ל, במקום שיש להם מכחישים מן השכל ע"ש.

2ב. הגאון ר' שמואל בן חפני [אוצה"ג חגיגה תשובות סי' ה' עמ' 4].

כי דברי הקדמונים אם הם סותרים להשכל אין אנו מחויבים לקבלם... להעלות בזכרוננו את הביטויים שזכרו בכתוב ולהציעם לפני השכל, ומה שהשכל מרשה מתוך פשט הכתוב אנחנו מקבלים אותו ואם הדבר סובל שני אופנים או יותר אין להתנגד לאף אחד מהם אלא כל הקרוב יותר קודם.

3. רמב"ם אג' תחיית המתים

והבינו דרשות רבות על פשוטיהן וכיוצא בזה שמעתי על קצת אנשים שלא ראיתי. וכאשר ידעתי באלו האובדים לגמרי שהם מוקצים

וחושבים שהם חכמי ישראל והם הם הסכלים שבבני אדם ויותר תועי דרך מהבהמה. וכבר נתמלא מוחם משגעונות הנשים הזקנות

ודמיונם הנפסדות כעורים וכנשים ראינו שצריך לנו לבאר בחיבורינו התלמודיים עיקרים תוריים על צד הסיפור לא על צד הביא ראייה, כי הבאת הראיה על השורשים ההם צריך למהירות בחכמות רבות לא ידעו התלמודיים דבר מהם כמו שבארנו במורה הנבוכים.

4. ספר תפארת ישראל - פרק יג

כל מלין דאורייתא מלין עלאין ורזין עילאין, תא חזי עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא, מלאכי עלאי כתיב בהו עושה מלאכיו רוחות (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין) מתלבשי בלבושא דהאי עלמא ואי לא מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא, ואי במלאכי כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה על אחת כמה וכמה כיון דנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל, ועל דא האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו מאן דחשיב דהאי לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא תיפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי בגין כך אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ...

5. רש"י על בראשית מב

(ב) רדו שמה - ולא אמר לכו רמז למאתים ועשר שנים שנשתעבדו למצרים כמנין רד"ו.

5א. ספר שמות יב

(מ) ומוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה

(מא) וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָל צְבָאוֹת ד' מֵאָרֶץ מִצְרַיִם.

5ב. ספר בראשית פרק מא

(מט) וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר כַּחֲלוֹ הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי חָדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מִסְפָּר :

6. תלמוד בבלי מסכת חולין דף צ/ב

דברו חכמים לשון הואי הא דאמרן דברה תורה לשון הואי ערים גדולות ובצורות בשמים. דברו נביאים לשון הואי: ותבקע הארץ לקולם.

רש"י חולין דף צ/ב

לשון הואי - לשון הדיוט שאינו מדקדק בדבריו ומוציא בפיו דבר שאינו ולא שיתכון לשקר אלא לא דק:

בשמים - אלמא לא דק וכן ותבקע הארץ דאדוניה דנראה מקול ההמון כאילו היא נבקעת.

8. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מט/א

והתניא ר' יהודה אומר המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בדאי

9. ספר תפארת ישראל - פרק יג

ובפרק בני העיר (מגילה ל"ב ע"א) אמר רבי פרנך האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום ומוקי ליה שם ערום בלא אותה מצוה. ויש לשאול למה נקבר ערום בלא אותה מצוה בהא מלתא דוקא. אבל הטעם כי כשם שהתורה בעצמה לא באה בעולם אלא במלבוש ולא היה אפשר שיהיה האדם אוחז בתורה כי אם על ידי מלבוש התורה, כשם שהנשמה אי אפשר שתהיה בעולם כי אם על ידי גוף שהוא מלבוש הנשמה, גם כן אחיזה לאותה מצוה כיון שאין אחיזה לתורה כי אם על ידי מלבוש גשמי, ולכך נקבר ערום בלא אותה מצוה שהאחיזה לתורה בלא מלבוש גשמי אין זה אחיזה, כיון שהתורה שהיא בעולם אינה עומדת רק על ידי מלבוש ועל ידי זה הוא האחיזה, וכך התורה שהיא לפנינו אין ראוי שיהיה לה אחיזה כי אם על ידי המלבוש, ואם אוחז בתורה ערום בלא מלבוש נקבר ערום בלא מצוה. והנה הדברים האלו כמו דברי המדרש הזה שיש לתורה לבוש שהוא מתלבש בה וכל דברי תורה הם דברים פנימים עומדים ברומו של עולם:

10. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נה/ב

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה שנאמר ויהיו בני יעקב שנים עשר מלמד שכולן שקולים כאחת אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו מלמד שבלבל מצעו של אביו ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עון ולא בא מעשה זה לידו אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר ארור שוכב עם אשת אביו ויבא חטא זה לידו אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו עלבון אמו תבע אמר אם אחות אמי היתה צרה לאמי שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי עמד ובלבל את מצעה אחרים אומרים שתי מצעות בלבב אחת של שכינה ואחת של אביו והיינו דכתיב אז חללת יצועי עלה (אל תקרי יצועי אלא יצועי) כתנאי פחו כמים אל תותר.

10א. עין איה שבת ב

ואם איזה רוח עבר, וע"י איזה סכסוך פנימי נתכווץ מעט אורו של ישראל מהופיע בכל עוזו בבית פנימה, הנה ליקוי אור זה מגיע לנו ממרחקים בתור פגימה גדולה ורבתי ערך... ודקא כאילו שכב עם בלהה. אמנם בחפצינו לתאר את ערכו של ראובן ע"פ זאת המידה, עלינו לשוב לאחור ע"פ אור הדרש שבתורה שבע"פ, שהשירה לנו תורה ברישומיה הנאמנים, עד שכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה...

11. תלמוד בבלי / מסכת יבמות / סה/ב

דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי: